Y Grŵp Trawsbleidiol ar Siopau Bach: Ymchwiliad i'r Gefnogi Entrepreneuriaeth

Cofnodion y sesiwn dystiolaeth a gynhaliwyd am 12:00pm ar 6 Rhagfyr 2017

Ystafell Gynadledda A – Llawr Daear Tŷ Hywel

YN BRESENNOL:

Janet Finch-Saunders AC	Cadeirydd
Hannah Moscrop	Swyddfa Janet Finch-Saunders AC
Steve Dowling	Y Gymdeithas Siopau Cyfleustra
Robin Lewis	Swyddfa Vikki Howells AC
Helen Walbey	Recycle Scooters
Gareth Jones	Town Square Spaces
Rob Cooper	Little Man Coffee
Elgan Morgan	Siambr Fasnach De Cymru
Amy Bainton	Ffederasiwn Busnesau Bach Cymru
Jenna Williams	Ffederasiwn Busnesau Bach Cymru
Ruth Richards	Ffederasiwn Cenedlaethol yr Is-bostfeistri

YMDDIHEURIADAU:

Vikki Howells AC	Is-gadeirydd
Mark Isherwood AC	Aelod
Edward Woodall	Y Gymdeithas Siopau Cyfleustra

1. Croeso a chyflwyniad

Agorodd JFS y cyfarfod ac estynnodd groeso i bawb. Cyflwynodd gylch gorchwyl yr Ymchwiliad i Gefnogi Entrepreneuriaeth gan dynnu sylw at newidiadau yn y gwasanaethau sydd ar gael ar y stryd fawr yn nhrefi Cymru wrth i ofynion cwsmeriaid newid.

2. Panel yr Entrepreneuriaid

Soniodd y panelwyr am eu cefndir ym myd busnes. Disgrifiodd HW ei phrofiadau fel cyflogwr, siaradodd GJ am ei waith yn hybu entrepreneuriaeth ar y Stryd Fawr, a soniodd RC am yr hyn a'i hysgogodd i fod yn berchennog busnes.

Pobl

Mae Busnes Cymru yn cynnig amrywiaeth eang o wasanaethau ac mae'n werthfawr fel porthol un stop i entrepreneuriaid. Fodd bynnag, nid yw'n hawdd ei ddefnyddio ac, yn aml, mae'n cynnwys gwybodaeth nad yw'n gyfredol. Byddai'n ddefnyddiol pe bai Busnes Cymru yn darparu cymorth ychwanegol i entrepreneuriaid sy'n siarad Saesneg fel ail iaith ac yn cynnig arweiniad ar wasanaethau a mentrau'n ymwneud â sectorau penodol. Argymhellodd y panel y dylid sefydlu gweithgor dan arweiniad busnes i ddiweddaru gwasanaethau cymorth busnes gyda Lywodraeth Cymru.

Mae Llywodraeth Cymru yn canolbwyntio gormod ar helpu busnesau sy'n tyfu i gael gafael ar arian, er nad yw'r rhan fwyaf o fusnesau'r Stryd Fawr yn awyddus i dyfu. Mae Llywodraeth Cymru yn cynnig amrywiaeth eang o gymorth i fusnesau, a dylid gwerthuso'r cymorth hwn o ran ei effaith ar dwf organig busnesau yn hytrach nag ar ddadleoli busnesau. Mae busnesau'n drysu ynghylch eu cymhwyster i fanteisio ar Raglen Twf Cyflym neu wasanaethau Busnes Cymru.

Dylai Llywodraeth Cymru adolygu'r modd y mae'n darparu ei gwasanaethau cymorth busnes presennol. Dylai hyn gynnwys y Rhaglen Mentora Busnes i sicrhau bod safonau ansawdd yn cael eu bodloni ac i godi ymwybyddiaeth perchnogion busnes.

Tynnodd y panel sylw at yr angen i ddatblygu sgiliau entrepreneuraidd yng Nghymru, yn enwedig sgiliau cyfathrebu a sgiliau digidol, ac i sicrhau bod y system prentisiaethau'n gweithio'n effeithiol i gyflogwyr o bob maint. Cytunodd y panel nad yw'r term 'entrepreneur' yn berthnasol i'r rhan fwyaf o berchnogion busnes, a hynny oherwydd y modd y caiff entrepreneuriaid eu portreadu yn y cyfryngau a'r ffocws ar sectorau technoleg.

Lleoedd

Tanlinellwyd bod gwasanaethau band eang a ffonau symudol yn hanfodol i ddenu pobl i'r stryd fawr ac i wella cynhyrchiant busnesau. Gall band eang gwael danseilio'r gwasanaethau cwsmeriaid y gall busnesau'r stryd fawr eu cynnig. Mae un aelod o'r panel yn cymryd rhan mewn astudiaeth beilot yn ymwneud â band eang cyflym iawn ac mae hyn wedi gwella cynhyrchiant ar-lein yn ddramatig. Galwodd y panel am strategaeth genedlaethol i sicrhau bod gwasanaeth band eang addas ar gael i holl fusnesau Cymru, gan gynnwys cynnig cymhellion i fusnesau preifat osod seilwaith band eang a buddsoddi mewn 5G.

Pwysleisiodd y panel bwysigrwydd cynlluniau Rhyddhad Ardrethi Busnesau Bach i hybu twf busnesau. Cytunwyd y dylai'r system ardrethi busnes ysgogi busnesau bach i fuddsoddi. Galwodd y panel hefyd am ragor o gosbau ariannol i landlordiaid eiddo gwag yng nghanol trefi.

Anogwyd Llywodraeth Cymru i ymchwilio ymhellach i'r modd y gall polisïau hybu entrepreneuriaeth leol. Nodwyd y gallai safleoedd i fusnesau gydweithio yng nghanol trefi hefyd hybu twf busnesau drwy ei gwneud yn haws iddynt rwydweithio a mentora.

3. Panel Polisi

Mae economi Cymru wedi cryfhau ers y dirwasgiad ar sail hunangyflogaeth wirioneddol, yn hytrach na'r economi gig. Dylai Llywodraeth Cymru gydnabod a dathlu cyfraniad economaidd yr hunangyflogedig.

Croesawodd y panel gynllun Rhyddhad Ardrethi Busnesau Bach parhaol ac roedd am weld biliau ardrethi'n cael eu hailbrisio'n amlach er mwyn iddynt gyd-fynd yn well ag amgylchiadau economaidd. Mae'r broses o ddiwygio prentisiaethau yng Nghymru wedi bod yn fwy llwyddiannus nag yn Lloegr, ond mae angen hybu cyfleoedd i brentisiaeth ym mhob sector ac ar bob lefel.

Mae rhai busnesau'n defnyddio systemau gwerthu ar-lein i ategu eu presenoldeb ar y stryd fawr. Dywedodd y panel y dylai'r stryd fawr fod yn ganolfan fasnachol a chymdeithasol hyfyw, atyniadol i bobl a busnesau lleol.

4. Cloi

Diolchodd JFS i'r cynrychiolwyr cyn dirwyn y cyfarfod i ben.